d

KÜLTÜR IJAKANLK'a
Devlet Tiyatroları Gene! Müdürlüğü
Başdranıaturgluğu

Tarih:

No:

StefanTSANEV

Jeanne d' Arc'ın Öteki **Ölümü**

Halk Söylencesi

Bulgarca'dan Çeviren: Hüseyin Mevsim, 0542 687 67 37.

OYUN KİŞİLERİ:

JEANNE

TANRI

CELLAT

sahnelenmekte. Ancak elimizdeki metnin önemli çeviri yanlışları var, bunların kesinlikle düzeltilmesi gerek. Birkaç örnek:

CELLAT: .....*"Zina etmeyeceksin". Bu maddeden de iki ayağımla cehennemdeyim...* (s:2)
JEANNE D'ARC: .....ama *siz Fransızlar onu suçlu buluyorsanız, ben ellerimi yıkıyorum.....* (Fransızcadaki deyimi olduğu gibi çevirmiş, "ben sorumlu değilim, sorumluluğu üstümdön atıyorum" demek istiyor.) (s:11)
CELLAT: *Şey yapmadığın... Yahu kız oğlu kız* (Kız oğlan kız demek istiyor) *olduğun, hiç kimseye şeyttirtmediğin... (Anlamlı bir jest yapar). A?* (?) (s:29)
CELLAT: *219'luk da olsam, sana öyle bir... bunu... (Pantolonunu sökerek yürür.)* (Çözerek demek istiyor).....

Fransa, Rouen Hapishanesi.
1431 yılı. 29 Mayıs'ı 30'una bağlayan gece.

PROLOG

Uzaklarda, arada bir yalnız bir kilise çam çalar, ölüye çalar, çanların cenazede çaldığı gibi. Cellât, perdenin önünde, ön sahnedeki tahta yatağa oturmuş, kalın bir zincirin halkalarını tespih boncuğu gibi elden ele çekerek Tanrının On Emrini hecelemektedir.

CELLAT. Tanrının Birinci Emri: "Ben senin Tanrın Rabbinim, benden başka Tanrın olmayacak." Bizimkisi pek de liberal değil hani...

Tanrının İkinci Emri: "Kendine yukanda gökyüzünde, aşağıda yeryüzünde ya da yerin altındaki sularda yaşayan herhangi bir canlıya benzer bir put yapmayacaksın. Putların önünde eğilmeyecek, onlara tapmayacaksın." Anlaşıldı. Sadece O'na. Çoğulculuk hak getire...

Tanrının Üçüncü Emri: "Tanrın Rabbin adını boş yere ağzına almayacaksın." (Uzun uzun düşünür, bir şey söylemez.)

Tanrının Dördüncü Emri: "Şabat Günü'nü kutsal sayarak anımsa. Altı gün çalışacak, bütün işlerini yapacaksın. Ama yedinci gün bana, Tanrın Rabbe Şabat Günü olarak adanmıştır." Son zamanlarda yaptığımıza bakılırsa bütün günler Tann'nın. Rabbimiz yardımcımız olsun!

Tanrının Beşinci Emri: "Annene babana saygı göster. Öyle ki, Tannn Rabbin sana vereceği ülkede ömrün uzun olsun." Emrin olur!

Tanrının Altıncı Emri: "Adam öldürmeyeceksin." Bu paragraf cellâtları kapsamıyor.

Tanrının Yedinci Emri: "Zina etmeyeceksin." Bu maddeden de iki ayağımla cehennemdeyim...

Tanrının Sekizinci Emri: "Çalmayacaksın." Bu hususta da hepimiz katran kazanının içindeyiz...

Tanrının Dokuzuncu Emri: "Komşuna karşı yalan yere tanıklık etmeyeceksin." Bu emir yarın yürürlüğe girse ateşe kızı değil, onu mahkum edenleri atmam gerekecek... (Dilini ısırır, bakınır, dikkat kesilir, korkuyla haç çıkartır.)

Tanrının Onuncu Emri: "Komşunun evine, karısına göz dikmeyeceksin... - başkasınınkine olabilir demek... - ...hayatına... - bak sen, hayat; ev ve kadından sonra geliyor... - ...erkek ve kadın kölesine, öküzüne, eşeğine, hiçbir şeyine göz dikmeyeceksin." Bahse girerim ki, bu emri birileri sonradan düzmüş... *Uzaktan yalnız bir çan sesi duyulur.*

Çanlar çalmaya başladı. Ateşi tutuşturmam gerek. (Kalkar.) Şansıma da aylardan mayıs, anasını satayım, her şey yamyaş, ateşi gazeteyle tutuşturmam gerekecek... *Zinciri sürükleyerek çıkar. Ardından perde, kaktüs çiçeği gibi, yavaş yavaş açılır.*

BİRİNCİ SAHNE

Hapishane hücresi. Duvarlar küf tutmuş. Pencere yok. Dipte, sıradan bir ahşap Çarmıh altında söndüm sönecek bir kandil yanar. Sağda, paslanmış parmaklıklı bir kapı. Karşıdaki sol duvarda bir çivide zırhlı gömlek ve miğfer asılıdır. Ön sahnede tahta yatak. Saçları kazınmış, üzerinde deri pantolon ve asker ceketli, seyircilere sırtı dönük Jeanne, Çarmıhın önünde diz çökmüştür.

JEANNE. Fransa piskoposu Cauchon Hazretleri, velinimetim ve yargıcım;

Yasal efendimiz haşmetli İngiltere kralının elçisi, Rouen şehri komutanı Kont Warrick;

Siz, Büyük Engizisyoncu Bay Jean Lemaitre;

Siz, merhametli sorgu hakimi Bay Jean de Laf ontaine;

Siz, asil davacım Bay Jean d'Estive;

ve Sizler, aydınlık Fransa'nın gururu, Sorbonne'un pek değerli profesörleri Jean Boiere, Nicolas Midi, Tomas de Courcelle, Gerard Jayer, Jacque de Touraine ve Pierre Maurice;

ve Sizler, aydınlık Fransa'nın gururu 15 ilahiyat doktoru, 4 dini hukuk doktoru ve dahası -17 başölye ve lisansie;

ve Sizler, benim 42 adil davacım;

ve Sizler, itaatkâr Fransız halkının haksever temsilcileri, pek değerli 120 mahkeme heyeti üyeleri -

Bendeniz, Jeanne d'Arc, Domremyli çoban kız, daha sonra Bakire, Bakire Jeanne, Domremyli Jeanne, Orleansh Bakire veya Fransa'nın Bakiresi olarak da bilinen;

Bendeniz, alçak gönüllü ve herkes tarafından sayılan tahsildar Jacque d'Arc ve dini bütün İsabelle Rome'nin nankör kızı -

Hepinizin önünde diz çökerek, bana kilise ve sivil yasaları çiğneten gururumdan dolayı pişmanlık duyduğumu, haklı olarak beni yargıladığınız 70 ölümcül günah önünde suçlu olduğumu itiraf ediyorum. Daha doğrusu;

Benim için Fransa'nın bağımsızlığından daha kutsal bir şey yoktur diyerek Tanrıyı ikinci yere koyduğumdan dolayı O'nun Birinci Emrini çiğnedim;

Daha çocukluğumda cadaloz yaşlı kadınların yanında büyücülüğü ve üfürükçülüğü öğrenip, dolunayda Peri Ağacının altında cinlerle horon teperek Tanrının İkinci Emrini çiğnedim;

Tanrının beni Fransa'yı kurtarmaya çağırdığını söyleyerek O'nun Üçüncü Emrini çiğnedim, çünkü Tanrı değil, iblisin ta kendisi aşıladı bana bu akılsızca fikri ve yüce Tanrının takdiri olan kadın giysilerimi çıkartıp asker kıyafeti giyerek bedenimi kirlettim;

Tanrının Dördüncü Emrini çiğnedim, çünkü bütün bu söylediklerimi başka işler için yasak olan ve sadece Tanrıya ibadet için ayrılmış pazar gününde yaptım.

Bütün bunları yapmamı yasaklayan annemi ve babamı dinlemeyerek Tanrının Beşinci Emrini çiğnedim.

Kendi elimle attım beş haçlı paslı hançeri Saint-Catherine de Fierbora Abatlığırun sunağı arkasına. Efendilere, sinyorlara, ruhanilere ve sıradan halka ise Tanrının bana görünerek hançeri nerede bulabileceğimi işaret ettiğini ve onunla İngilizleri Fransa topraklarından kovmamı istediğini söyledim. Bu hançeri büyüleyerek ilâhi adaletin hançeri olduğunu söyledim, sonra da bayrağı kutsadım.

İşte o hançerle bizim merhametli efendilerimiz İngilizlerin günahsız kanını akıtarak... *Uzaktan yalnız bir çan sesi duyulur.*

...Tanrının Altıncı Emri olan "Adam öldürmeyeceksin!"! katlettim.

Fransız halkını baştan çıkarıp peşime takarak Tanrının Yedinci Emrini de çiğnedim...

Tanrının Sekizinci Emri olan "Çalmayacaksın!"ı çiğnedim...

Yalnız birçanj>esi.

...çünkü askerlerimi giydirmek ve karınlarını doyurmak için saray ve manastırlardan ekmek ve giysi aşınyordum.

İngiliz Kralı Altıncı Henry'nin bizim kralımız olmadığına dair yalan tanıklık ederek ve Reims Katedralinde prens Charles'ı yasalara aykırıca Fransa Kralı ilan ederek Tanrının Dokuzuncu Emrini çiğnedim.

İngilizlere ait olan her şeye tama ettiğim yetmezmiş gibi, onlara: "Bütün Fransız şehirlerin anahtarlarını iade edip evlerinize dönmezseniz, sizi Fransa'dan silah zoruyla kovacağız!, diye yazarak - ki bu böylece de oldu - barış içinde köle gibi yaşamamızı emreden yüce Tanrının iradesine karşı gelip O'nun Onuncu Emrini çiğnedim.

Beni haklı olarak suçladığınız öteki ölümcül günahlarımı da, yani;

büyücü,

sihirbaz,

cadaloz,

putperest,

sapkın,

sahte peygamber,

tanrıtanımaz,

üfürükçü,

iblisin ortağı,

kendini beğenmiş,

kargaşacı,

bölücü,

düzenbaz,

kışkırtıcı,

zinacı

ve tarikatçı olduğumu da itiraf ediyorum. Bunlardan dolayı pişmanlık duyuyor ve merhamet diliyorum.

Diz çökerek, yerde ve gökte Tanrı iradesinin tek ifadecisi olduğunu inkâr ettiğim Kutsal Kiliseden günahkârlığımı bağışlamasını ve beni yeniden aydınlık kucağına kabul ederek geri kalan aciz günlerimde acının ekmeği ve umutsuzluğun suyuyla günahlarımdan arınmama izin vermesi için yalvarıyorum;

Ülkemin gururu olan 42 profesör, doktor, başölye ve lisansienin, "İngilizlerin çizmesi altında bulunmak Fransızlar için ne büyük şereftir" şeklindeki derin ve bilgece sözlerine mahkemede mağrurca karşı koyduğumdan dolayı, ben; cahil ve akıldan yoksun zavallı kız, önlerinde diz çökerek bağışlanmam için yalvarıyorum.

Diz çökerek yasal ve merhametli efendimiz İngiltere kralı ve onun kahraman askerlerinden boyun eğmezliğimi ve onlara açtığım zararları bağışlamaları için yalvarıyorum. Beni, yani solucanların en sefilini, başka bir şey uğruna değil de, aciz dilimle İngiltere'nin yüceliğini dalgalandırmam için bağışlamalarını diliyorum.

Diz çöküyorum ve Fransız halkından tanrıtanımaz gururum ve boyun eğmezliğimle onu kışkırtarak peşime takmamı bağışlamasını ve beni en şerefsizce sürünenlerin en şerefsizce sürüneni olarak kabul etmesi için yalvarıyorum.

Merhamet diliyorum ve kandırarak peşimden sürüklediklerimi beni inkâr etmeye, hançerlerini atarak Kutsal Kilisenin sunağı önünde pişmanlıkla diz çökmeye ve İngiliz efendilerimizin kılıcı önünde itaatkârca boyun eğmeye çağırıyorum.

Kutsal Kilisem,
Avrupa'nın bilginleri,
Fransa'nın alçak gönüllü halkı,
İngiltere'nin asil askerleri -

Merhamet eyleyin!

Ben, Domremyli Jeanne d'Arc, Fransa'nın sahte Bakiresi - inkâr ediyorum! Şu ana kadar ki öz ve sözümü inkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum!

İnkâr ediyorum!

İnkâr ediyorum!

Merhamet eyleyin!

Merhamet eyleyin!

Merhamet eyleyin!

Merhamet eyleyin!

Merhamet eyleyin!

Monologunu kendinden pek emin olmayarak tamamlar, son sözlerini heyecansız söyler. Kendinden memnun değildir. Ayağa kalkar, tahta yatağa doğru yürür, oradan sık ve ince yazılı birkaç kağıt alır, onlara bakar.

Evet ya... Burada parantez içinde bir şeyler yazıyor...

Kandile doğru yaklaşır ve okur.

"Dört bir yöne derinden eğilir ve dört kez yürek paralarcasına çığlık atar..." Evet ya, eğilir! *Diz çökerek yineler.*

"Dört bir yöne derinden eğilir ve dört kez yürek paralarcasına çığlık atar..."

Dört bir yöne derinden eğilir.

Evet. Ne diyor - "Dört kez ve yürek paralarcasına."

Okur:

"İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkar ediyorum! İnkâr ediyorum!"

Anlaşıldı, şimdi sözlü olarak tekrarlayayım. *Yürek paralarcasına çığlık atarak dört bir yöne derinden eğilir:*

İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum!

Tıs... Sırıttım...

Hadi şimdi daha da yürek paralarcasına ve içten, tüm kalbimle, sanki gerçekten inkâr ediyormuşum gibi... Üç, dört! *Dört bir yöne eğilir ve daha da yürek paralarcasına çığlık atar:* İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkâr...

Stop^ Abarttım. Yapmacık olduğu iyice anlaşılıyor. Konsantre olmam, duruma uygun davranmam gerek. İşte: Rouen Meydanı.

Ben yalnızım ve küçük idam sehpası üzerinde ayaktayım. Daha büyük olan diğerinde ise yargıçlar oturuyor - piskoposu, engizisyoncusu, profesörü, doktoru, başölyesi ve lisansiesiyle...

Meydanın ortasında - ateş. Cellât meşaleyle yanında duruyor. Ateşin çevresinde İngiliz askerlerinin oluşturduğu kordon. Kordonun ardında - halk. Fransa halkı. Ateşte yanmadan önce Jeanne'ınm ne yapacağını görmeyi ve ne söyleyeceğini duymayı bekliyor... Zavallı halk! *Yalnız çan sesi.*

Dikkatini dağıtma, Jeanne! Bak;

cellât meşaleyi kuru dallara uzatıyor ve tutuşturuyor, onlar çıtırdıyor, alevin dili yükseliyor, ateş kükrüyor, sayısız kıvılcım saçarak;

çıtırdıyor ve yanıyor, çınrdıyor ve yanıyor, alevli diller göklere kadar yükseliyor, askerler geri çekiliyorlar - sıcak dayanılacak gibi değil; çok sıcak, çok sıcak, çok sıcak,

saçlarım, kaşlarım, kirpiklerim tutuşuyorlar,

gözlerim sabun köpüğü gibi saçılıyor, derim

kavruluyor, göğüslerim cızır cızır... Hayır!

Hayır! Hayır!

Tanrım, niye bıraktın beni*, Tanrım! Ben korumasız ve yalnız, ben korumasız ve yapayalnızım. Bu denli korumasız ve bu denli yalnız, ben ne yapabilirim?

Merhamet eyleyin! *Diz çöker ve dört bir yöne derinden eğilerek, cansiperane çığlık atar:*

İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum!

Kalkar, pantolonunun dizlerini silker.

Galiba bu sefer oldu. Devamında ne var?

Kağıtları alır ve okur.

Markos İncili'ne (33:41) göre çarmıhtaki İsa'nın son sözleri. (Çevirmenin Notu)

"İnkâr ediyorum! İnkâr ediyorum..." - bunu geçtik. Devamı: "Sonra idam sehpasından iner, dört ayak üzerinde diğerine doğru sürünerek merdivenlerden çıkar ve orada bulunanların ayaklarını öperek ibadet edercesine ve umutsuzca bağırır:

Merhamet! Merhamet!"

Burasını Peder Ladvenü biraz abartmış! Bu kadarı fazla - "Dört ayak üzerinde sürünür ve oradakilerin ayaklarını öper..." Pfu! Ne olursam olayım, böyle şey nasıl yapılır? Üstelik halkın önünde...

Hayır! Asla! Daha iyi yaksınlar beni...

Tahta yatağa doğru gider, oraya kâğıtları atar. Yalnız bir çan sesi. Jeanne dinler, dikkat kesilir, uzun zaman susar.

Yakacaklar beni... Gözlerini dahi kırpmadan. Umurlannda mı sanki?

Buraya kadar başarayım ve finalde yanayım!?

Buraya kadar çok iyi basardın, dedi Peder Ladvenü, geriye bir tek final kalıyor.

Buraya kadarmış...

Buraya kadar kolaydı. Kudurmuş mahkeme heyeti önünde yapayalnız ve mağrursun, gerçekleri suratlarına vuruyorsun... Kahramanlık kisvesini kim sevmez? Ama kahraman gibi görünmek başka, ayak yalamak başka... Ama tam da finalde cızır cızır yanmaya değmez ki... Hadi, Jeanne! Nasıldı? -"Dört ayak üzerinde sürünür." *Dener.*

Korkunç! *Yine dener, kendini cesaretlendirerek hücrenin içinde dört ayak üzerinde sürünür:*

Çaresi yok, Jeanne - sürün, sürüm sürüm sürün, aksi halde - "El veda, hayat!" Ne tatlı şeymiş bu hayat, anasını satayım, sürün, sürüm sürüm sürün!... *Giderek daha ustaca sürünür hücrede, bir ara nefes nejese kalır.*

A, o kadar da zor değilmiş. Bir iki saat daha antrenman yapınca, tamamen alışacağim... Hadi yine... *Yeniden sürünür.*

Şimdi daha da iyi... Gittikçe daha rahat sürünüyorum!

Sözlerini duyarak irkilir:

Gittikçe daha rahat sürünüyorum? Daha ustaca sürünüyorum!

Aldırma, Jeanne! İleri! *Daha büyük bir heyecanla sürünür.*

Ben de bazı insanların bunu nasıl becerdiklerine şaşıp kalırdım... Özel bir yetenek, hatta doğuştan bir yetenek gerektirdiğini sanırdım... Oysa o kadar basit bir işmiş, yeter ki yeterince iraden ve aklın olsun... *Sürünmeye devam eder.*

Mantığımız, "Hangisi daha akıllıca?" diye sorar. "Ölmek, ama sürünmemek, veya sürünmek, ama yaşamak mı?" Ve akıl iradeye: "Sürün, ama yaşa!" diye emreder.

Yaşa, Jeanne!

Sürünmeye devam eder.

İnsan, bundan dolayı insandır, bundan dolayı Tanrı ona akıl ve irade vermiş... Her şeye erişebilmesi için! *Sürünerek Çarmıhın önünde diz üstü durur.*

Öyle değil mi, Tanrım? Susuyorsun...

Yalnız bir çan sesi. Jeanne ayağa kalkar.

Sürünmeyi becerdik, ama ayak öpmeyi nasıl halledeceğiz? İdam sehpasında kimler olacak?

Domuz Cauchon, onu başpiskopos yapmaları için İngilizlere götünü veren domuzun domuzu;

Engizisyoncu olmaktan ve kendi artık zina yapamadığından "Zinacı! Zinacıyı ateşe!", diye bağırmaktan başka bir şeyi kalmayan o kart eneme Lemaitre;

O mahluk, sapık pislik, yüz metreden leşe kokan akbaba sorgu hakimi Lafontaine;

D'Estive budalası, ki Kont Warrick onu baş davacı olarak tayin ettiğine bin pişman oldu. Çünkü pelteğin pelteği, Ladvenü'nün o kadar büyük harflerle yazmasına rağmen iki sözü bir araya getiremiyor.

Kont Warrick, işine bakıyor adam: "Biz İngilizler yiğit düşmanlarımıza saygı duyarız, öyle ki Jeanne'ı yargılamayı düşünmüyoruz. Ama siz Fransızlar onu suçlu buluyorsanız, ben ellerimi yıkıyorum..."* Ne büyük bir zevkle öperdim onun... ayaklarını değil tabii ki, ama başka bir ortamda. Buraya kadar 5 oldular,

O 42 profesör müsveddesi, doktorcuk ve başölyecikleri, İngilizler önünde bu mahkemenin kurulmasına o kadar ısrar eden o satılmış pislikleri, Fransa'nın yüzkarası o yavşakları de katarsak hesaba..., pfu!...

Götverenler arasında birinci götveren Peder Ladvenü de aralarında olacak, o da uzatmış ayaklarını öpmem için! 42 kişi ve o 5 - ettiler 47. 47 kişi çarpı ikişer ayak - kaç ettiler? 2 çarpı 7 eşittir 14. Akılda var 1. "^* 2 çarpı 4 eşittir 8 ve akılda l, eder 9, arü o 4, eşittir 94. Doksan dört ayak!

Tanrım, bu 94 iğrenç ayağı nasıl yalarım?!

Birden, korkuyla:

Ya mahkeme heyetindekiler?

Umalım ki bu 120 ağzı var dili yok Fransız öküzüne idam sehpasında yer olmaz, aksi takdirde daha 240 ayak bekliyor beni!

Ve o 94...

Akıldan hesaplar, paniğe kapılarak:

334 ayak!

Yo, hayır, bunu yapamam! Yapamayacağım, Tanrım!

Yapamıyorum! Hayır!

Yalnız çan sesi. Kendine hakim olur. Alttan:

Ama yapabilmem gerekir.

Yapabilmen gerekir, Jeanne.

* Matta İncili (15:26) - Pilatus... suya uzanıp topluluğun önünde ellerini yıkadı ve "Bu adamın kanında benim sorumluluğum yoktur" dedi. (Çevirmenin Notu)

Sen her şeyi yapabilirsin, Jeanne. Başını dik tut!

Başını dik tut, Jeanne! Yani başını eğ!

Başını eğ, Jeanne! Sen her şeyi yapabilirsin. Son yiğitliğinin anı geldi çatta, Jeanne, başını eğ... Senin yaşaman gerekir! Diz çok... Sürün, Jeanne! *Hıçkırıklara boğularak diz çöker ve Çarmıha doğru sürünür.*

Alıştırmaya senin ayaklarından başlamam gerekecek, Tanrım. Diyelim ki sen piskopos Couchon'sun, Couchon domuzu... *Çarmıha gerilmiş İsa'nın ayaklarını öper.*

Şimdi ise, Tanrım, sen Büyük Engizisyoncu, eneme Lemaitre'sın. *Yeniden öper.*

Şimdi de akbaba Lafontaine'sin, Tanrım, sorgu hakimi... *Yeniden öper.*

Şimdi ise götveren Ladvenü olacaksın, bağışla beni, Tanrım, uzat da iğrenç ayaklarını yalayayım, ver ver, sen ki, bütün bu farsı düzen kartlaşmış götveren, yerde ve gökte kokuşmuşların en kokuşmuşu, ver! *Çarmıhın ayaklarını iğrenerek öper, ezildiği öfkeye dönüşür.*

Sen mi yaratan beni, Tanrım, beni ve benim gibi garibeleri? Hangi amaca hizmet yarattın insanı? Solucan gibi sürünmesi için mi? Şimdi benim burada süründüğüm gibi... Gör beni ve mutlu ol...

Kendi aciz suretlerini böyle görmekten iğrenmiyor musun, Tanrım?

Niye bıraktın Jeanne'ıra, oğlun İsa'yı bıraktığın gibi? -Elçilerini niçin bırakıyorsun?

Niçin onları inci taneleri gibi domuzların önüne atıyorsun,

niçin susuyorsun, neredesin, Tanrım?

Belirsiz, ama sanki her yönden cnjaklı bir ihtiyar^ şeşi .duyulur. Biraz sonra bu sesin TANRININ SESİ olduğu anlaşılacaktır.

TANRININ SESİ. Buradayım. Geliyorum, geliyorum...

Jeanne geri sıçrar.

JE ANNE. Kim-sin sen? (Bakınır, dikkat kesilir.) Neredesin?

İKİNCİ SAHNE *Yukarıdan, tavandan ışık*

demeti içinde salınarak perişan kılıklı, sefil bir ihtiyar iner.

TANRI. İşte, geldim. O kadar ısrarlıydın ki... (Hapşırır.) İtiraf edeyim, pek kolay olmadı. Etrafımız asker kaynıyor.

JEANNE (Şaşkınlıkla). Sen de kimsin?

TANRI. Hadi domuz, eneme, akbaba olduğum her neyse, ama kalkıp beni götveren çıkarman - aaa, haddini aştın! Ben yüce bir yaratıcıyım! (Hapşınr.) Ama biraz iktidarda kalmaya gör, Tanrı da olsan, iblisten daha kara çıkarırlar seni.

JEANNE (Jetonu düşer). Sen iblissin! (Üzerine doğru haç çıkarır.) Defol, kış kış, iblis!

TANRI. Keşke iblis olsaydım... (Hapşırır.) Bu rutubet de ne burada, iyice şifayı kapacağım... (Yeniden hapşınr.) Sefa sürüyor o, şöyle bir göbek bağlamış.

JEANNE. Kim?

TANRI. İblis, kim olacak. Bu çağda iblis olmaktan daha iyi bir şey mi var? Haccını çıkar ve hurra - Tanrı adına çal çırp!

JEANNE (Öfkeli). Duyuyor musun, Tanrım?

TANRI. Duyuyorum, yarım saattir beni çağırdığını duyuyorum, ama nereye daha önce yetişeyim ki... Her yerden arıyorlar. (Hapşınr.) Bush çağırıyor, Teacher çağırıyor, Mitterrand - o da sakın geri kalmasın, Gorbaçov - inançlı ya da inançsız, gün geçmeden o da - Tanrım, demem, Tanrım! (Sümüğünü çeker.) Sabunumuz dahi kalmadı, Sovyetler dağılıyor, Tanrım, diyor bana!...

JEANNE. Tanrım' mı?

TANRI. Hı. (Hapşınr.) Jelyo, o da.

JEANNE. Kim, kim?

TANRI. Bozgun, Tanrınvdiyor, 45 yıl yeter, Bulgaristan batıyor! (Sümüğünü çeker.)

JEANNE. Bulgaristan mı? Ne Bulgaristan'ı?

TANRI. Öteki ise, adı neydi... Kırmızı bir şeydi galiba, yo yo, kızıldıydı da şimdi lila oldu... a, evet, Lilof! O ise, Tanrım, 45 yıl yetmedi!, diyor. (Sümkürür.) Hangisine yaranacaksın? Dur bakalım bir aspirin alayım... (Ceplerini karıştırır.) Ya Hawel? (Hapşınr.) İşte bak, o da çağırıyor beni. JEANNE. Kim bunlar?* TANRI. Hangileri? JEANNE. Bu seni çağıranlar? TANRI. Nasıl kimler? JEANNE. Hiç duymamıştım bunları. TANRI. Nerede yaşıyorsun kızım sen? (Hapşınr.) JEANNE. Görmüyor musun nerede yaşadığımı? TANRI (Sümkürür). Bu rutubet canıma okuyacak. JEANNE. Ya beni sorar mısın? TANRI. Biraz su ver de şu aspirini yutayım. JEANNE. Su yok. TANRI. Nasıl olmaz? JEANNE. Yok işte. TANRI. Nasıl olur?

JEANNE. Burada böyleyiz. Su yok, ekmek yok.

TANRI. Ekmek de mi yok? Peki, ne yersiniz?

JEANNE. Sopa. TANRI. Engizisyon, öyle mi?

JEANNE. Hem de nasıl!

TANRI. Hristiyanlara eziyet ediyorlar, öyle mi?

JEANNE. Hem de nasıl! TANRI. Onları yakıyorlar, öyle mi?

Devlet adamları değiştikçe adlar da değiştirilir. Bu konuda oyuncu sınırsız doğaçlama serbestliğine sahiptir. (Yazarın Notu)

JEANNE. Hem de diri diri.

TANRI. İsa adına, öyle mi?

JEANNE. İsa adına.

TANRI. Bir saniye... Hangi asırdayız ki?

JEANNE. On beşinci. 1431 yılı.

TANRI. Vay, nereye gittim ben?... (Sümüğünü çeker.) Bu Ortaçağdan nasıl nefret etliğimi bir bilsen. Demek Mihail haklıymış... JEANNE. Hangi Mihail?

TANRI. Gorbaçov. Marks adına 20-30 milyon Marksisti geberttik derken haklıymış.

JEANNE. 20-30 milyon?!

Yalnız bir çan sesi.

TANRI. Evet, 20-30 milyon! Sen ise şimdi boktan bir iş için ortalığı birbirine kattın.

JEANNE. Boktan bir iş mi? Sen de yarın ateşe atılacak olsaydın görürdüm halini.

TANRI. Ateşe mi?

JEANNE. Ne sanıyorsun? Ya, defol git başımdan, prova yapmam gerek...

Çarmıhın önünde diz çöker.

TANRI. Prova mı? Ne provası bu?

JEANNE. Yarın bu sahneyi gerektiği gibi oynayamazsam - "El veda!"

TANRI. Yakacaklar seni, öyle mi? JEANNE. Çanları duyuyor musun?

TANRI. Ölüye çalıyorlar. JEANNE. Benim için çalıyorlar. TANRI.

Demek hata yok? JEANNE. Ne hatası?

TANRI. Sen Jeanne'sın değil mi? Bakire Jeanne?

Jeanne susar.

TANRI. Ben Tanrıyım, Jeanne. Sana yine görünmek kısmetmiş.

Tannsaî bir poz alır.

JEANNE. Yahu ben ne kadar Jeanne isem, sen de o kadar Tanrısın, ama salla gitsin, daha neşeli oluyor.

TANRI. Tanrıya hakaret ediyorsun, Jeanne, çekip giderim şimdi.

JEANNE. Sen ne Tanrısısın be, bir görsene şu halini!

TANRI (Yırtık pırtık giysilerini gözden geçirir). Ne yaparsın... O yüzden son zamanlarda pek insanlara görünmem, insan önüne çıkacak halim mi kaldı. İşte oraya dayadık işleri bu eşitlik meselesiyle...

JEANNE. Eşitlik mi? Eşitlikten en çok söz eden başpiskopos Couchon'un üstünü başını gördün mü? Halk çırçıplak, o ise altın ve sırma içinde yüzüyor! Halk açlıktan kırılıyor o ise domuz yavrusu gibi besili! Ama kilise ve meydanlarda "Kardeş ve kız kardeşler, biz hepimiz eşitiz!", diye nutuk atıyor. Eşit mi? Onların köşklerini gördün mü hiç? Sonra git de inan - onlara ve Tanrılarına!

TANRI. Ne var ki, İsa...

JEANNE. Ne İsa'sı?

TANRI. O da eşitlikten dem vuruyordu, ama... hatırlıyor musun onu?

JEANNE. Nasıl hatırlamam!? İşte orada (Çarmıhı gösterir) - çıplak ve yalınayak!

TANRI. Gördün mü?

JEANNE. Neyi?

TANRI. Beni taklit ediyordu oğlum, hatta yalınayak dahi geziyordu.

JEANNE. Gel gör ki bugün kimse onu örnek almıyor.

TANRI. Doğruya doğru. Halkla bağlar işte böyle koptu. Sonra - niçin inanmıyormuş? Nasıl inansın ki? Haklısın. Ben de olsam inanmam.

JEANNE. Bir yoksul halkın dediği gibi, tok olan açın haline varmaz.

TANRI. BÜge halk.

JEANNE. Bilge olsaydı, yoksul olmazdı. Çünkü beni tokun açа inanmadığı hiç mi hiç ilgilendirmiyor, ama aç olan toka inanırsa - demek işler karışık!

TANRI. Aynen öyle. O yüzden birileri halkı inandırmak istiyorsa halk gibi yoksul yaşaması gerekir.

JEANNE. Hatta daha da yoksul!

TANRI. Hatta daha da yoksul! Orada derebeyi gibi yaşarlar, sonra ise bağırırlar...

JEANNE. Sonra ise bağırırlar: "Aziz halkım...

TANRI. "Aziz halkım... JEANNE. ...uyku

girmez gözümüze...

TANRI. ...uyku girmez gözümüze senin içler acısı durumunu...

İKİSİ. ...içler acısı durumunu düşünmekten!" JEANNE. Kim

deli ki inansın onlara?

TANRI. Kim deli ki inansın onlara? Aynen! Bravo! Tam da öyle!

JEANNE. Aynen öyle mi?

TANRI. Tam da öyle. Halk gibi yoksul yaşamazsan kim deli ki sana inansın? Aynen öyle.

JEANNE. Hatta daha da yoksul. TANRI.

Hatta daha da yoksul. Tam da öyle.

JEANNE. Demek ki sen özellikle böyle maskelenmişsin, sana inanayım diye? Öylemi?

TANRI. Bir saniye...

JEANNE. Ne bir saniyesi - çözdüm seni... Devamını duyalım...

TANRI. Neyin devamı?

JEANNE. Lak lakın devamı... Enayi yerine konulmaktan pek hoşlanırım da...

TANRI. Jeanne...

JEANE. Nereden senin Jeanne'ın oluyor muşum?

TANRI. Çıkartamadın mı beni? Mihail ile beraber sana nasıl göründüğümüzü hatırlamıyor musun?

JEANNE. Hangi Mihail? TANRI.

Baş meleğim. JEANNE. Hani

kanatçıkları olan? TANRI.

Kanatçıkları. JEANNE. Ve

hançerle? TANRI. Hançerle.

JEANNE. Aha. Sonra?

TANRI. Rahat bırak kızı, diyorum Mihail'e, o ise - "Hayır, olmaz! Sadece o, diyor, kurtaracak... neresini kurtaracaktın sen? Bulgaristan'ı mı?

JEANNE. Ne Bulgaristan'ı?

TANRI. Pardon, onu Tanrı da kurtaramaz ya... Neresini?

JEANNE. Fransa'yı!

TANRI. Peki, Fransa olsun. Fransa daha kolay. Kimlerden kurtaracaktın onu? Türklerden mi?

JEANNE. Ne Türk'ü, İngilizlerden!

TANRI. Yahu dedim, minnacık ve korkak bir kızcağız nasıl Fransa'yı İngilizlerden kurtarır? Ne ata binebilir, ne kılıç sallayabilir, ne asker yönetebilir... Hadi seninle cesur ve güçlü bir erkek bulalım, Mihail, dedim ona.

JEANNE. Keşke bulsaydınız, şimdi beni yakmayacaklardı...

TANRI. Sakın, Tanrım, diyor, büyük hata yapmış oluruz. Cesur ve güçlü bir erkeğe verirsek askerin yönetimini, hiçbir şey olmayacak. Niye be, Mihail, diye soruyorum ona?

JEANNE. Niyeymiş?

TANRI. Çünkü, diyor, önlerine cesur ve güçlü bir erkek geçince herkes diyecek ki, yürüsün bakalım o kadar cesur ve güçlüyse, biz de seyre bakarız. Galip gelirse - "Aslanım! Koçum!", yenilirse - "Bunu hakkediyordu zaten, az bile bu kıçı kırığa!", diyecekler.

JEANNE. Evet, halk seyre bakmaya bayılır...

TANRI. Bir de, diyor, Mihail, askerin başına ufacık tefecik ve ürkek bir kızın geçtiğini ve hançeri salladığını düşün. Vah, ne büyük ayıp, diyecek erkekler, ufacık tefecik ürkek bir kız korkmuyor bu...

JEANNE. ...İngilizlerden.

TANRI. ...biz ise koskocaman erkekleriz... - ve hurra, yürüyecekler. Yürüdüler mi?

JEANNE. Bütün Fransa sanki çıldırmışta.

TANRI. Utandıklarından, diyor, yürüyecekler, utançlarından cesur olacaklar!

JEANNE. Ne utancı? Fransa sevgisinden savaşta onlar!

TANRI. Güldürme beni, Jeanne. Niçin önceleri 'sevgi'den savaşmadılar da 100 yıl dayandılar? A? Utanç, kızım, büyük bir güçtür, bir halk utanınca, ama şöyle sağlamına utanınca, ıslık da öttürsen kaplan gibi zıplar! Ne var ki halklar gitgide utanç duymamaya başladılar, diyor Mihail. JEANNE. Hangi Mihail? TANRI. Baş meleğim. JEANNE. Kanatçıkları olan? TANRI. Kanatçıkları. JEANNE. Ve hançeri? TANRI. Ve hançeri.

JEANNE. O nerede kaldı ki, niye gelmedi? Artik bir Tannm var, baş meleği de görünseydi bari, görüntü tam olurdu!

TANRI. O sana kızgın, ne kadar hırçın olduğunun farkında değil misin? O kız, diyor, inkâr etmeye hazırlanıyormuş, görmek dahi istemiyorum onu! JEANNE. O nereden büiyor bunu?

TANRI. Neyi?

JEANNE. İnkâr edeceğimi.

TANRI. Bizim bilmediğimiz şey yoktur ki.

JEANNE. Size sır mır yoktur?

TANRI. Yoktur.

JEANNE. Anlaşıldı.

TANRI. Pek anlaşılmadı.

JEANNE. Çözdüm senin bu Mihaü'ini, seni de çözdüm... Yoksa siz Ladvenü'nün ortaklan mısınız?

TANRI. Ladvenü mü? Kim bu Ladvenü?

JEANNE. Papaz Ladvenü. Senin adamın. Bütün bu hikâyeyi uyduran kişi.

TANRI. Papazsa, benim adamım demek. Neyi uydurmuş?

JEANNE. Hani onunla her şeyi biliyordunuz.

TANRI. Kiminle?

JEANNE. Mihail ile?

TANRI. Hangi Mihail?

JEANNE. Baş melek.

TANRI. Bu konuda onunla farklı görüşteyiz.

JEANNE. Hangi konuda?

TANRI. Senin inkâr etmen konusunda. Hiç utana yok bunun, diyor, inkâr edecek, diyor! *Jeanne irkilir. Yalnız bir çan sesi.*

JEANNE. Utanmıyormuşum mu?

TANRI. Utanmıyor, diyor.

JEANNE (Aradan sonra). Utanmadığımı nereden biliyor?

TANRI. Ben de aynısını söyledim ona - utanıyor, kızcağız, diyorum, nasıl utanmasın, ama ne yapsın - burada hayat söz konusu, kolay iş değil! O ise, olmaz, diyor. Ona biçtiğimiz misyon önünde nedir ki bir hayat? Onu azize yapmaya da karar vermiştik, değil mi? Azize, diyorum, azize yapalım, ama öldükten sonra. E, işte tam da bundan dolayı ölmek zorunda! Herkes yaşamı uğruna ideallerinden vazgeçerse ne olacak bunun sonu? Ben buna karşıyım! (Aradan sonra ekler.) Diyor Mihail.

JEANNE. O sana karşı mı geliyor?

TANRI. Kelime tam da bu değil.

JEANNE. Tanrıya karşı geliyor demek?

TANRI. Karşı gelmek değil, çoğulculuk denir buna. Ne yaparsın, zamanlar çoğulculuk zamanı.

JEANNE. Ve demokrasi.

TANRI (Üzgün). Ve demokrasi. Yeryüzünde olduğu gibi, gökyüzünde de. Bu, önü kesilemez bir süreçtir.

JEANNE. Sen demokrasiye dikkat et.

TANRI (Endişeli). Niçin?

JEANNE. Ona bak... (Bakışıyla yukarısını gösterir).

TANRI (Yukarı bakar). Kime?

JEANNE. Mihail'e.

TANRI. Hangi Mihail'e?

JEANNE. Baş meleğe.

TANRI. Kanatçıkları olan?

JEANNE. Kanatçıkları.

TANRI. Ve hançeri?

JEANNE. Ve hançeri. Dikkatli ol, bir gökyüzü darbeciği indirmesin başına.

TANRI (Aradan sonra). Bunu yapar mı dersin? JEANNE. Hiç bile düşünmez.

Madem hançer onun elinde... TANRI. Ama ben de Söz'ün sahibiyim.

JEANNE. Evet, başlangıçta Söz vardı*, ama sonunda hançer var...

Tanrı sinirlenir.

TANRI. Nasıl kaptırdım ona bu hançeri! Nasıl yapabildim bunu! Şimdi rahatımı bozsun, hayvan oğlunun hayvanı... İki asır boyunca ak gün yüzü göstermedi bana, peşimi bırakmadı... "Yorgo'ya, diyor, hem de sıradan bir aziz olmasına rağmen nasıl verdiysen, bana da vereceksin! Çünkü, diyor, ben baş meleğim ve onunla ölenlerin ruhlarını çıkartacağım. Yahu, diyorum, ölü insana hançer çıkarılır mı? Sembolik olarak, diyor. Bak sen neyine gerekiyormuş onun hançer, darbecinin darbecisi! Baş melek mi? Anında söküp atacaksın rütbesini.

JEANNE. O senin rütbeni sökmediyse artık... Sen yeryüzünde avare avare gezerken...

TANRI. Hiç de düşünmez! Ama ben de hangi akla hizmet bıraktım onu kendi başına gökyüzünde?

JEANNE. Ben de şaştım bu yaptığına.

TANRI. Aslında her yere beraber gideriz... Hatırlıyorsun değil mi?

JEANNE. Neyi?

TANRI. Sana nasıl göründüğümüzü?

JEANNE. Kiminle?

TANRI. Mihail ile. Hatırlıyor musun?

JEANNE. Ne zaman?

TANRI. Birincisini.

JEANNE (Güya hatırlar). A, evet.

TANRI. Sana ne söylediğim hatırında mı?

* Yuhanna İncili (1:5)- Her şeyin başlangıcından önce Tanrısal Söz vardı. (Çevirmenin Notu)

JEANNE. Ne söylemiştin?

TANRI. Ne söylemiştim yahu... Sen hatırlamıyor musun? Ben çok gerginim de...

JEANNE (Tanrının sesini taklit ederek). "Jeanne! Git Catherine de Fierbora AbaÜığına, orada sunağın altında beş haçlı paslı bir hançer gömülü, bu ilâhi adaletin hançeridir, çıkar onu ve onunla Fransa topraklarından İngilizleri kov!" TANRI. Kim söyledi bunu sana? JEANNE. Ne demek kim? Sen. TANRI. Ben böyle bir şeyi söyleyemem. JEANNE. Oldu mu şimdi, bütün dünya bunu böyle biliyor?! TANRI. Herhalde Mihail söylemiştir bunu sana? JEANNE. Hangi Mihail?

TANRI. Baş melek. Çünkü hançerler kısmından o sorumludur. Sen de kalktın ona inandın...? Hançeri altardan kazdın ve İngilizleri khts-klıts-khts, a? JEANNE. Kim, ben mi? TANRI. Sen tabii, ben mi olacağım. JEANNE. Saçmalama. Ben sinek dahi öldüremem. TANRI. Ben de. JEANNE. Ama Mihail...

TANRI. Boş ver sen şimdi Mihail'i! Ben onları öldürmek için yaratmadım.

JEANNE. Kimleri? TANRI. Sinekleri. JEANNE. Ya insanları? *Yalnız bir çan sesi. Tanrı uzunca bir zaman dikkat kesilir, susar.*

TANRI. Hayal kırıldığına uğrattı beni insan, Jeanne! Benim sevgili yaratığım insan! Benim suret ve benzerim! Ne benzeri ulan? Ben insana benziyorsam anında paralarım kendimi! Söyler misin, benziyor muyum? Doğrudan söyle, acımadan, yüzüme söyle - insana benziyor muyum? JEANNE (Kararsızca). Azıcık...

TANRI (Yıkılır). Ne acı! (Aradan sonra.) Aslında ne iyi planlamıştım ben her şeyi. Altına gün mahlûkları yaratırken bir kurt uygarlığı yaratmayı ne iyi

düşünmüştüm. İyi de yapacaktım, çünkü kurtlar insancıldır, insan gibi değil... Kurt kurdu öldürüyor mu hiç? Akşam olunca kendimi biraz zorladım ve insanı yarattım, can sıkıntısından yaptım bunu, konuşacağım biri olsun istedim... Ne var ki sadece ellerimi çamurladığımla kaldım, bak ne hallere getirdiler beni bu üstün yaratıklarım! Onlar oğlum İsa'yı da çarmıha gerdiler. Oğlum, o mahlûkların arasına sakın gitme demiştim ona. Ama yok, "Ben onları değiştireceğim, Baba, dedi, onları kurtaracağım, insan yapacağım." Olacak iş mi? Ben başaramadım bunu, o başaracakmış! Sonra çarmıhtan bana "Lama, Lama, savahtani, Babacığım?" diye haykırıyor. Yani niye onu bırakmışım? Onlar beni de bir ele geçirseler... (Korkuyla etrafına bakırur.) JEANNE (Alaycı.) Ne önemi var, nasıl da olsa ölümsüzsün değil mi.

TANRI. Onlar için hiçbir şey ölümsüz değildir... (Yeniden bakınır, dikkat kesilir, hafifçe.) Sen de kalkmış bu (Tiksintiyle) iğrenç insanlar uğruna ateşte yanacaksın? Hak etmiyorlar, diyorum, sana.

JEANNE (Aradan sonra, sertçe). Kıvırtmadan seni buraya kimin gönderdiğini söylesene?

TANRI. Beni? Kim gönderebilir ki beni?

JEANNE. Couchon veya Ladvenü? Hangisi? Veya Sorbonne'daki o profesörcükler mi, a? Ne yani, finalde onlara bir oyun oynayacağımdan mı korktular? Yarın idam sehpasına çıkınca şunları haykıracağımdan mı korkuyorlar? *Tahta yatağın üzerine sanki idam sehpasına gibi çıkar.*

İnkâr etmiyorum! Ben Jeanne d'Arc'ım!

Ben Bakire, Bakire Jeanne, Orleanslı Bakire veya Fransa'nın Bakiresi diye de bilinen Domremyli Jeanne d'Arc'ım!

Tanrı beni esaret altındaki halkımı kurtarmam için gönderdi!

Hainler, beni ateşe atiniz!

Başını dik tut, halkım, pes etme!

Yakarak ölümsüz kılın beni!

Ruhum ateşin alevleri arasından yükselerek yeniden halkı ayaklandıracak!

Sanlın hançerlere, hançeri olmayan sopalara!

Bakire'nin ölümü için hainlerden hıncını al, ey halkım!

Kahrolsun İngiliz esaretçiler!

Yaşasın bağımsız Fransa!

Cellât, tutuştur ateşi!

Yalnız bir çan sesi. Parmaklıklı kapı gıcırdar, derinden çınlar. Tann acelece tahta yatağın altına sokulur.

ÜÇÜNCÜ SAHNE

Hücreye başında kırmızı kapüşonlu biri girer. KAPÜŞONLU ADAM.

Daha erken. JE ANNE (Korkudan geri geri adım atarak.) Sen de kimsin? KAPÜŞONLU ADAM. Korkma. Ben cellâdım.

JEANNE. Cellât mı? Tanrım! (Bakımı, gözleriyle Tanrıyı arar.)

CELLAT. Ateşi tutuşturmak için daha erken. JEANNE. Daha erkense niçin geldin?

CELLAT. Seni hazırlamak için. (Bakınır, dikkat kesilir). Sanki burada birileri var...

JEANNE (Gözleriyle Tanrıyı arar). Kimsecik yok.

CELLAT. Yok olmasına yok da, sanki biri nefesini tutmuş, kulak kesildiğini hissediyorum. Hapishane koskoca bir kulaktır, her şey duyulur. (Yavaşça.) Kapının ardından seni dinledim. Bravo! Sakın yolundan şaşma! Kahrolsun... (Susar, dikkat kesilir.) Yaşasın... (Susar, dikkat kesilir.) Bütün Fransa koskoca bir kulaktır. Her yerden dinliyorlar. Ama sen benden çekinme, çünkü ben vatanseverim. (Yumruğunu kaldırır.) "Kahrolsun! Yaşasın! Kahrolsun! Yaşasın!" Sana hayranım, abla. Nasıl bir tutum takındın davada, a? Bravo! Sorbonne'dan o profesörcük bozuntularını maskaralık ettin. Şaşma da kal, güya sıradan bir kızsın... Yahu nereden bu akıl, bu dili nereden çıkardın? Bravo! Öyle konuşuyordun ki, sanki kitaptan okuyor diyeceksin. Bravo! JEANNE. Belli oluyor muydu? CELLAT. Ne?

JEANNE. Kitaptan okuyormuş gibi olduğum?

CELLAT. Lâfın gelişi. Böyle bir kitap henüz yazılmadı. Benim de hani kitap falan okuduğum yok da, insanlar öyle söylüyor. JEANNE. Başka ne söylüyorlar?

CELLAT. Başka ne?

JEANNE. Başka bir şey anlatmıyorlar mı? CELLAT (Etrafına bakınarak, hafifçe). Halk arasında... (Susar.) JEANNE. Ne konuşuluyor?

CELLAT. Sessiz ol! (Duvar kenarlarından parmak ucuna basarak yürür, dikkat kesilir.) Konuşuluyor ki...

JEANNE. Ne konuşuluyor?

CELLAT. Yahu, işte, sen...

JEANNE. Ne?

CELLAT. (Bakırur, kulak kesilir ve hafifçe). Şey... Senin Jeanne d'Arc olmadığın konuşuluyor.

JEANNE. Nasıl olur? CELLAT. Yahu, öylesine, işte... JEANNE. Değilsem niye yaksınlar beni?

CELLAT. Jeanne d'Arc'sın, canım, ama Domremyli o çoban kız değil de...

JEANNE. Hangisi o zaman? CELLAT. Başkası. JEANNE. Hangi başkası?

CELLAT. Bana kalsa inanmıyorum da... İnanmıyorum, ama...

JEANNE. Ne aması?

CELLAT. Yahu cahil bir çoban kızda bu kadar akıl ve bu dil nereden olsun, a?

JEANNE. O halde gerçek Jeanne d'Arc nerede? CELLAT. Konuşuluyor ki... Aslında bunlar saçmalık... JEANNE. Ne konuşuluyor?

CELLAT. Güya onu Compien yakınlarında elinde hançeriyle Paris'in kurtuluşu için savaşırken öldürmüşler ve gizlice bir hendeğe gömerek üstüne taş yığmışlar.

JEANNE. O zaman beni niye yakacaklar? Jeanne d'Arc öldürüldü, olay bitti! Amaçlan Jeanne d'Arc değil mi? Eğer ölmüşsem, niye yakacaklar yarın beni?

CELLAT. Git var anla... (Desteklercesine). Benim için sen halen yaşıyorsun, çünkü ben vatanseverim. Yaşasın... (Bakırur, susar).

JEANNE. Kim yaşasın?

CELLAT (Sessizce damaklarını oynatır: Jeanne d'Arc!). JEANNE (Yüksek). "Yaşasın Jeanne d'Arc!" diye mi bağırıyorsun? CELLAT (Korkarak). Aman, sessiz ol!

JEANNE. "Yaşasın Jeanne d'Arc!" diye bağırıyorsun, ama yarın onu yakacaksın!

CELLAT. Orası başka.

JEANNE. Neymiş başkalığı? Yaşasın diyorsun, ama öldürüyorsun! CELLAT. Ne yaparsın, meslek işte. Ben ekmeğimi bu işle kazanıyorum. Meslek başka, görüşler başka.

JEANNE. Demek görüş olarak vatansever, meslek olarak da vatansever cellâdısın? Biraz fazlaca bölünmüyor musun?

CELLAT. Bölünmez olur muyum? Bugün herkes bölünmüştür.

JEANNE. Herkes mi? CELLAT. Herkes. JEANNE. Hangi herkes?

CELLAT. Couchon dahi.

JEANNE. Couchon da mı?! Yargıç? Domuz Couchon? Yahu bir domuz neye bölünebilir ki? (Güler.) İki domuzcuğa!

CELLAT (Gizlice). Couchon da bir vatanseverdir. (Yumruğunu kaldırır.) "Kahrolsun! Yaşasın! Kahrolsun! Yaşasın!"

JEANNE. Nasıl olur!? Couchon - vatansever? Bunu da mı duyacaktım?! CELLAT. O, inanılmaz bir şekilde İngiltere'nin altını oyuyor. JEANNE. E, tabii. İngiltere'nin bütün ajanları onun gibiyse, yanarım İngilizlerin haline! O, İngiltere'yi de satacak!

CELLAT. Bak, bunu düşünememiştim. Ama burada başka bir şey söz konusu.

JEANNE. Neymiş o şey? CELLAT. Ele vermeyesin onu? JEANNE. Yo, yo. Söyle.

CELLAT. Seni büyücü olarak ateşte yakmak için İngilizlerden ne kadar para istediğini biliyor musun?

JEANNE. Ne kadar? CELLAT.

Tahmin et! JEANNE. Edemem.

CELLAT. 10 000 alto Frank!

JEANNE. 10 000 altın Frank?!

CELLAT. Onlar: Yapma, Couchon, bize bir askerin masrafı 10 Frank, sen ise bir sidikli için, pardon, 10 000 istiyorsun. Hiç olmazsa 5 000'e indir şunu, diyorlar. O ise: Asla!, diyor. Ya 10 OOO'i sayarsınız, ya da onu azize ilân ederim! Onlar da saydılar.

JEANNE. 10 OOO'i?

CELLAT. 10 OOO'i.

JEANNE. O kadar çok?

CELLAT. Görüyor musun? Bir asker İngiltere'ye 10 Franka mal oluyor. Dolayısıyla, İngiliz hazinesinden 10 000 altın Frank alarak Couchon İngiltere'yi l 000 askerden ediyor. Fransa'ya karşı l 000 asker daha az! Bu vatanseverlik değil de nedir?

JEANNE. Diyelim ki öyle.

CELLAT. Bu, işin bir tarafı. Diğer taraftan İngiltere hazinesinden bu 10 000 alto Frank nereye gidiyor?

JEANNE. Couchon'un cebine.

CELLAT. Couchon nasıl biri?

JEANNE. Götveren.

CELLAT. Götveren, ama bizden, yani Fransız. Dolayısıyla paralar nereye gidiyor? Fransa'ya! Demek, İngiltere fakirleşiyor, Fransa zenginleşiyor. Buna ne denir?

JEANNE. Pislik.

CELLAT. Pislik, ama vatanseverlik pisliği.

JEANNE. Fransa değil, Couchon zenginleşiyor.

CELLAT. Sana öyle geliyor, çünkü sen, affedersin, cahilsin. İşler çok daha karmaşık, nasıl anlatsam sana... (Örnek aramaktadır.) Sen Fransız sarayı kenanndan geçtin mi hiç?

JEANNE. Geçtim.

CELLAT. Veya herhangi bir Fransız zengin evi gördün mü?

JEANNE. Gördüm.

CELLAT. E, bu Fransız sarayları kenarından geçerken ve bu zengin Fransız evlerini görünce, o yoksul Fransız yüreğinde bir şeyler kıpırdamıyor mu?

JEANNE. Kıpırdamaz olur mu!

CELLAT. İşte! Bu Fransız sarayları ve bu zengin Fransız evleri senin Fransız göğsünü kabartıyor, çünkü diyorsun ki, yahu züğürt ve köle olmasına züğürt ve köleyiz, ama bizim de saraylarımız var, zengin Fransızlanmız da var!

JEANNE. Ağzından çıkanları duyuyor musun, Tanrım?

CELLAT. Kısaca, Couchon ve onun gibileri, aslında kendileri için çalıp çırpmıyorlar, halkın göğsünü kabartmak için yapıyorlar bunu! Çaktın mı şimdi?

JEANNE. Cakam. Hem de nasıl. Kendileri için çalıp çırparken halkını düşünüyorlar, halkını düşünürken de kendileri için çalıp çırpıyorlar... Zavallı Couchon, ne kadar da bölünmüş!

CELLAT. Ya beni sorar mısın... (Yumruğunu kaldırır.) "Kahrolsun! Yaşasın! Kahrolsun! Yaşasın!"... Sana hayranlık duyuyorum, seviyorum seni, senin gibi bir Jeanne'ımız olduğundan kalbim kıpır kıpır! Yarın da gözümü kırpmadan seni ateşe atacağım; itiraf ediyorum, seni sevmeme rağmen ateşe atacağım, çünkü ateşe atmazsam Jeanne d'Arc olamayacaksın ve seni sevmeyeceğim ve sevmiyorsam niye seni yakarak Jeanne d'Arc yapmayayım ki seni sevebileyim, seni seviyorsam ise seni yakmam gerek, aksi takdirde seni sevmeyeceğim ve seni sevebilmem için yakacağım... Kusura bakma, ama görüyorsun, başka çarem yok. (Yumruğunu kaldırır.) "Kahrolsun! Yaşasın! Kahrolsun! Yaşasın!"... Sevsem de, sevmesem de, bunu istesem de istemesem de, seni yakmam gerek, Jeanne. Bir türlü düşünüyor, başka bir şey yapıyorum - tek sözle bölünmüşlükten adeta kazığa çakılmış gibiyim. Ve bilesin ki çok ağrıyor.

JEANNE (Aradan sonra). **Bilmez miyim hiç.**

CELLAT. Nereden bileceksin ki? Sen büsbütün Jeanne d'Arc'sm! Başından topuğuna kadar!

JEANNE. Kim bilir...

CELLAT. Bunun böyle olduğunu bilmeyen mi var. O yüzden yakmak istiyorlar seni. *Yalnız çan sesi.*

JEANNE. Yakılmazsam, Jeanne d'Arc olmayacağımı mı demek istiyorsun?

CELLAT. Ortaya bu çıkıyor.

JEANNE. Jeanne d'Arc olmayacağım... Fransa'nın Bakiresi olmayacağım... Fransa'nın da Bakiresi olmayacak... Ateşte y anmazsam Bakire Jeanne olmayacağım demek?

CELLAT. Bakire olup olmaman pek fark etmiyor.

JEANNE. Fark etmiyor mu diyorsun? (Ara.) Belki de eder? özellikle, cellât için...

CELLAT. Etmez mi hiç, ablacığım...

JEANNE. Ya benim için? CELLAT.

Herhalde senin için de eder.

JEANNE. O halde? (Ara.) O halde ne yapmalı, cellâdım benim? (Ara.) Bakire, "Kahrolsun!" mu, "Yaşasın!" mı?

CELLAT. Baksana... (Gizlice). Doğru mu ya bu?

JEANNE. Ne? CELLAT. Bakire olduğun?

JEANNE. Efendim? CELLAT. Yani... hiç şey

yapmadığın... JEANNE. Ne yapmadığım?

CELLAT. Şey yapmadığın... Yahu kız oğlu kız olduğun, hiç kimseye şeyttirmediğin... (Anlamlı bir jest yapar). A? JEANNE. Tanrım!

CELLAT (Yanına yaklaşır.) Sen bırak şimdi Tanrıyı, bana bak... Tanrı o işini halledemez.

JEANNE. Hangi işi?

CELLAT (Şehvetli). O işi... Senin kart Tanrın için olmayan o işi.

JEANNE. Yapma, duyacak!

CELLAT. Bekle sen duysun! O duyuyor olsaydı, İngilizler neredeyse 100 yıldır bize köküne kadar geçiriyorlar, onun ise umurunda değil. Niye umurunda değil? Çünkü cennette bir salkım altına yan gelmiş keyif çatıyor. Şimdi de herhalde bir yerlerde uzanmış seyre dalmıştır. O'na umut bağladıysan, O seni o şeyi yapmadan bırakır... Yahu bu şey dünyanın en tatlı şeyi, bunu tatmadan öyle ölmek var mı ya! Yooo, ben böyle bir haksızlığa ortak olamam! Bu kadar sevdiğim Jeanne d'Arc'ı ona en tatlı şeyi tattırmadan bırakamam. Olacak şey değil! (Jeanne'ın üzerine doğru yürür, o ise geri kaçar.) Sen ki vatanına, yani bana, kurban ettin kendini de, ben mi sana kurban olmayayım - ben bir vatanseverim be! (Yumruğunu kaldırır.) "Kahrolsun! Yaşasın! Kahrolsun! Yaşasın!" (Kollarını açmış yürür, Jeanne ise tahta yatağa doğru çekilir.) Ah, amcasının bakiresi, ah, amcasının körpeciği! Yahu sen pek 19'luk gibi görünmüyörsün, ama boş ver...

JEANNE. Seni de 12 ay bu hücrede tutsalardı, 119'luk olurdun. CELLAT. Zl^luk da olsam, sana öyle bir... bunu... (Pantolonunu sökerek yürür.) *J"* Öyle bir... ki... - keçi gibi meleyecek ve kasılıp kalacaksın, ateşi de unutacaksın, her şeyi de... O işin en tatil yanı odur ki, onu yapınca anında her şeyi unutur hiçbir şeyi düşünmezsin. (Tahta yatağın etrafında onu yakalamaya çalışır.) Bütün gece şey yapacağım seni, ama öyle bir yapacağım ki, sabah olunca düşman ve hainleri çatlatarak ateşin içine şarkıyla atlayacaksın, şarkıyla! Yahu Fransa'nın Bakiresine yaşamının son anlarında cesaret aşılamazsam ben ne biçim vatanseverim? (Jeanne'ı

yakalar ve tahta yatağın üzerine yatar.) İndir donlarını! (Saldırır.)

TANRI (Tahta yatağın altından). Bakireye dokunma!

CELLAT (Geri sıçrar). Kim var orada?

JEANNE. Tanrı.

CELLAT. Ne Tanrısı? (Pantolonunu ilikler.) Bak sen Bakireye... (Hançerle tahta yatağa doğru yaklaşır.) Sen görürsün şimdi Tanrını, onu anında Tanrının yanına postalayacağım... (Yüksek sesle.) Çık dışarı ulan!

JEANNE. Topla hançerini!

CELLAT (Tahta yatağın etrafında gezinerek). Çık, çık ortaya, kim yetişti benden önce, anasını satayım!... Çık, çık... (Hançerini tahta yatağın alfana saplar). Çık dışarı,

Bakireye, bizim Bakiremize nasıl el uzatıhrmış göstereyim sana! (Hançeriyle tahta yatağın altını karıştırır.)

JEANNE (Çekiştirir). At şu hançeri!

CELLAT (İterek). Sen karışma!

JEANNE. Bu, Tanrının ta kendisi!

CELLAT. Burada Tanrı benim! Şimdi onu hançerime öyle bir dizeceğim ki... (Var gücüyle saldırır tahta yatağın altına).

JEANNE (Gözlerini elleriyle kapatarak çığlık atar). Hayımr!

Yalnız bir çan sesi.

CELLAT (Hançerini düşürür). Ne bağırıyorsun, hançeri düşürttün! (Almaya eğilir.)

DÖRDÜNCÜ SAHNE

Tann tahta yatağın altından çıkar, giysilerini dikkatlice silker.

TANRI. Sen bırak şu hançeri de, erkeklik onurun yerinde mi ona bak...

CELLAT. Ne erkekliği? Ne onuru?

TANRI. Hani o donunun içindeki... (Güler.)

CELLAT. Sen dua et de şimdi tattırmayayım onu sana... (Babayiğitçe yanına yaklaşır)... par alanm alimallah kıçını!

TANRI. Buyur! (Domalır.)

Cellât önüne dokunur ve yerinde donakalır, donunun içini karıştırır - anlaşılan orada aradığını bulamaz, birden yumuşar.

CELLAT (Mırıldanarak). Şeyim nerede yahu... Yok. (Yine donunun içini karıştırır umutsuzca). Aman Tanrım!

TANRI. Efendim!

CELLAT. Ne yaparım şimdi ben?

TANRI. Ne?

CELLAT. Şeyim yok!

TANRI. Neyin?

CELLAT (Yeniden donlarını karıştırır). Bir şey kalmamış içerde!

TANRI. Yapma yahu!

CELLAT. İnanmazsan bir dokun!

TANRI. Aman... İnanmaz olur muyum hiç...

CELLAT. Yok! Bir şey yok! Ne cellâdı olur benden artık? (Umutsuzca Çarmıhın önünde diz çöker.) Tanrım!

TANRI. Efendim!

CELLAT (Çarrruha doğru). Kopillerim açlıktan ölecek!

TANRI. Bana ne.

CELLAT (Çarmıha doğru). Kanm evden kovacak!

TANRI. Kovsun.

CELLAT (Çarmıha doğru). Tanrım, niye yaptın bunu bana?

TANRI. Az bile sana... Tanrıya saldıracakmış!...

JEANNE. Hey, sen gerçekten Tanrı olmayasın?

TANRI. Meslek işte. Bu tür İncilimsi vahşilikleri yapmaktan hiç hoşlanmam, ama bazen gerekiyor.

CELLAT (Çarmıhın önünde inlemektedir). Ah, zavallı başıma gelenler! Benden arük hiçbir cellât olmaz!...

JEANNE. Demek sen gerçekten Tanrısın?!

TANRI. Söylemedim mi sana? Daha ilk başta.

CELLAT. Bittim! (Ayağa kalkar, hücrenin duvarları dibinden koşarak delirrnişçesine bağırır). Bittim ben! Bir şey yok! (Tann ve Jeanne'a doğru.) İşte, bakın! Bomboş! (Donlarını indirir.) *Yalnız çan sesi.*

JEANNE (Tanrıya gözlerini dikerek). Sen beklediğimiz Tann mısın? Son anlarında Jeanne'ı desteklemesi gereken Tann? Bana, "İnancın uğruna öl, Jeanne!, demesi gereken Tann. - Fransa'nın bağımsızlığı uğruna öl! Bu kepaze insanlığın ayak altına alınmış idealleri uğruna öl! İnsanlara, köle gibi yaşamaktansa ateşte yanmanın daha onurlu olduğunu göstermek için öl, Jeanne!" Oysa sen inkâr et diyorsun bana! Her şeyi inkâr et! İnsanlara tukur gitsin, uğruna kendini feda etmeni hak etmiyor onlar! Her şeye boş ver ve yaşamana bak!... Ne Tannsısın sen öyle?

CELLAT. Ne biçim Tannsın sen be! Gerçekten Tannysan niye bana şeyimi geri vermiyorsun... (Donunu gösterir).

TANRI (Hiddetlenerek görkemli bir poz alır, sinirini cellâttan çıkarır.) Tanrın önünde diz çok, fani! (Lanetletmiş gibi sağ elini ona doğru yöneltir.) Diz çok! (Cellât, sanki kesilmiş gibi diz çöker.) Kart, a?

CELLAT. Merhamet eyle, Tanrım! (Ayaklarında sürünür.)

TANRI. Merhamet mi? CELLAT. Merhamet eyle, Tanrım!

(Sürünür.) TANRI. Tanrım, a?

CELLAT (Ayaklarında sürünerek). Tannm, bağışlayın!

TANRI. Siz insanlar beş para etmezsiniz! Sadece can alan ve ayaklarında süründüren Tanrıyı tanırsınız! Merhamet yok size!

CELLAT. Bağışlayın, Tanrım! (Bir ayağını öper.) Erkeklik onurumu geri verin, yalvarırım size... Verin şeyinizi de, yani diğer ayağınızı da öpeyim! (Ayağını öper.) Erkekliğim olmadan ne cellâdı olur benden? Şimdi verin ikisini de... (Bir birini, bir diğer ayağını öper.) Merhamet eyleyin, Tannm!

TANRI (İtekler). Yeter ayaklarımı pislettiğin!

CELLAT. Bağışlayın beni, Tannm! Şimdi ayaklarınızı onlara lâyık olmayan dilimle yalamaya başlayacağım, şarap ve ekmek ayini kaşığı gibi parlatacağım onları... (Sürünür ve yalar.) Erkeklik onurumu geri ver, Tannm! (Sürünür ve yalar.) JEANNE (Tiksintiyle). Kalk! Solucan gibi böyle nasıl sürünürsün! TANRI. Ben yeterince solucan da yarattım, sen insan değil misin, kalk ki seni görebileyim!

CELLAT. Solucanım ben, Tanrım... Ayaklarının dibinde solucan olmak benim için ne büyük şereftir... Ne olur, erkeklik onurumu geri ver... (Ayaklarında sürünmeye devam eder.)

TANRI (Tiksinmiş halde). Pfu... Güya benim suret ve benzerim... Bunun için mi yarattım seni...

CELLAT. Bunun için, Tanrım...

Tann çekinir, ama cellât onun ayaklarım tutar, daha büyük bir iştahla yalar, gittikçe daha da yumuşar, daha nazikçe konuşur.

Ver senin o tanrısal parmakçıklarmı yalayayım, birer birer... parmakçık parmakçık... Uzat o tanrısal serçe parmakçığını, Tannm, az kalsın atlıyordum onu,

ver... (Coşkuyla yalar). Au, ne göksel bir tat! Au, cennet kokusu bu! (Sürünür ve yalar.) Kendimi adeta cennette bir melek gibi hissediyorum! (Tanrı gittikçe daha az direnir.) JEANNE (Aniden bağını.) Utanıyorum, Tanrım! Utanıyorum! TANRI. Sen? Utanıyorsun? Neden? JEANNE. Ona bakmaya utanıyorum! TANRI. Niçin? CELLAT (Kendinden geçmiş halde Tanrının ayaklarını yalamaya devam eder.) Melek gibi hissediyorum kendimi! Melek gibiyim adeta! TANRI. Görüyor musun? (Celladı işaret eder.)

JEANNE. Kendimi görüyorum, Tanrım! Kendimi yarın ateşin içinde görüyorum!

CELLAT (Sürünerek). Gittikçe daha rahat sürünüyorum! Gittikçe daha hafif sürünüyorum!

TANRI. Duyuyor musun?

JEANNE. Hayır! Yapamayacağım! Ben yapamayacağım!

CELLAT. Şuram kaşınıyor (Omuzlarını kaşır), şuram çok kaşınıyor, galiba kanatlarım bitiyor! (Sürüklenirken sanki uçuyormuşçasrna yukarıya doğru zıplar.) Ben bir meleğim! Ben bir meleğim!

TANRI. Yeter uçtuğun... (Ayağını göstererek.) Bak oradaki adsız parmakçığı atlamışsın!

CELLAT (Ayaklarına kapanır). Bunu mu, Tanrım? Bağışlayın aciz kulunuzu, verin... (Yalar).

JEANNE (Şiddetle). İnsanı bunun için mi yarattın, Tanrım? CELLAT (Huzur içinde yalayarak). Oh be, onursuz olmak ne iyiymiş! Sorunun kalmıyor! Sorunun kalmıyor! Kalmıyor! Onurun yoksa sorunun da kalmıyor!... Diğer adsız parmağınızı da verir misiniz, Tanrım! (Yalar.)

JEANNE. Acı ona, Tanrım, onurunu geri ver… İnsana onurunu iade et, Tanrım! Aksi halde bu dünyada niçin yaşıyor? TANRI. Pekâlâ. Geri vereyim bari...

CELLAT (Yalamaktan adeta nefes alamaz). İstemem! İstemiyorum!

TANRI. İstemiyor, gördüğün gibi. (Cellâda doğru, tatlıca.) Yeter, biraz dinlen... (Cellât ayaklarına seter gibi yatar.) Ve haklı. İnsanın neyine ki onur? JEANNE. Nasıl neyine?

TANRIM. Çünkü onuru olan didma insan kalmak zorunda. Bu ise çok zor bir rol, Jeanne!

JEANNE (Aniden). Ben Jeanne değilim! Ben Jeanne falan değilim! Daha fazla da Jeanne olmak istemiyorum!

TANRI. Görüyor musun? Sen de artık Jeanne olmak istemiyorsun. Çünkü Jeanne olmak zor, sonuna kadar Jeanne kalmak daha zor, değil mi? Buraya kadar kolaydı, Ladvenü'nün dediği gibi.

JEANNE. Ladvenü mü? Demek sen Ladvenü'yü tanıyorsun?

TANRI. Ben hepinizi tanırım. JEANNE. Beni de mi?

CELLAT (Tanrının ayaklarında yatarak). Herkesin dosyası var, abla. Yeryüzünde olduğu gibi gökyüzünde de. Kimin ne yaptığı, ne konuştuğu, ne düşündüğü, kimin Tanrıya inandığı, kimin inanmadığı - hepsi kayıtlı. Değil mi, Tanrıcığım? TANRI. Ne olur inanç konusuna girmeyelim... CELLAT. Yapmayın, Tanrıcığım!

TANRI. Gerçekleri konuşuyorum. Kim inanıyor ki bugün? CELLAT. Gerçekleri mi? (İrkilerek doğrulur.) Sen delirdin mi, Tanncığım? Bunu oradakiler bir duymaya görsün... TANRI. Kimler?

CELLAT (Hafifçe). Kutsal Engizisyon. Hapishane devasa bir kulaktır... TANRI. Duyan duysun! İnanç için konuşacaklarmış bana... CELLAT (Hafifçe). Ben yokum... (Sürünerek hücrenin köşesine doğru uzaklaşır, sesini değiştirerek) Hey, cellât nereye kayboldu? (Başka sesle.) Çıktı, çıktı, burada yok.

TANRI (Daha gergin). Hristiyanlan kovalarlarken, çarmıha gererlerken, aslanların önüne atarlarken inananlar kaç kişiydi? Sonra Hristiyanlık resmi din olunca - hurra, hepimiz Hristiyanız! Çünkü Hristiyan olmak arük kârlı olmuştu, değil mi? Hiyerarşide kendine yer bulabilirsin, belki başpiskopos da olabilirsin. Dahası - Hristiyan geçinmezsen seni kovuştururlar, belki ateşte de yakarlar, değil

mi? İşte, bundan dolayı kendilerini inançlı gösteriyorlar... Ne olacak, kariyerist bozuntuları! (Gittikçe daha ateşli.) Benim sözlerimi ağızlarında sakız gibi çiğniyorlar, tekrarlıyorlar, çiğniyorlar... Nafile! Ve yığın yığın yığıyorlar sözlerimi! İdeallerim hakkında ise iyisi mi hiç konuşmayalım... Kim hatırlıyor ki arak ideallerimi?

JEANNE. Ben, Tanrım!

Yalnız bir çan sesi.

TANRI. Sen? (Jeanne'a doğru bakar.)

JEANNE. Ben.

TANRI (Aradan sonra). Evet, sen. Başka? (Seyircilere doğru.) Kim? Kim? Kim?

JEANNE. Ben onlara ideallerini geri vereceğim! TANRI. Sen? JEANNE. Ben! TANRI. Nasıl olacak bu iş? JEANNE. Gerekirse ateşte yanacağım!

CELLAT. Senin zaten başka çaren kalmadı, abla. JEANNE. Kalmadı ne demek?

TANRI. İnanıyorsan eğer, yanmaktan başka çaren kalmıyor. Çünkü ölmekten başka hiçbir çaresi kalmayan inanır, çaresizlikten inanır, kötü durumda olan inanır, hali vakti yerinde olanın inanç neyine ki?

CELLAT. Bazıları da Hristiyan üyelik kartlarını iade etmeye başladılar... (Dilini ısırır, değiştirilmiş sesiyle haykırır.) Bu cellât da nereye kayboldu böyle, ortalıklarda görünmüyor!

TANRI. Yoksul olan ve haklan elinden alınanların hepsi inanır. "İnsanlar hür ve eşit olmalıdır!", diye bağırırlar ve bu inançları uğruna Prometheus gibi taşlara çivilenmeye, İsa gibi çarmıha gerilmeye, senin gibi ateşte yanmaya hazırdırlar. Asılmaya, kesilmeye, kurşuna dizilmeye hazırdırlar... Ancak iktidarı ele geçirdiler mi...

CELLAT. Gel o zaman gör sen onları.

TANRI. Gel o zaman gör sen onları. Daha ertesi gün hürriyet ve eşitlik için konuşanları kırmaya başlarlar... Rahatça ve bolluk içinde yaşamalarına engel olmamaları için... Oğlum İsa'yı da o yüzden çarmıha gerdiler, çünkü idealleri

hatırlattı onlara! Seninle de aynısını yapacaklar, Jeanne, çünkü senin gibileri rahatça ve bolluk içinde yaşamalarına engel oluyor, seni yakacaklar, benim zavallı Jeanne'im... Bir hiç uğruna. Öyle ki, inkâr etmen daha akıllıca olur. JEANNE. İnkâr mı edeyim?

TANRI. Geç olmadan. Yakılırsan daha kötü olacak, Jeanne, çünkü senden sonra sana inanmış olanları da yakmaya başlayacaklar. JEANNE. Yaksınlar! Herkes inanıncaya dek! TANRI. O zaman daha da kötü olacak, Jeanne. JEANNE. Nasıl daha da kötü olacak? Niçin daha da kötü olsun? TANRI. Yoluna baş koyanları sen kendin yakmaya başlayacaksın ateşlerde. JEANNE. Asla, Tanrım!

TANRI. Yakacaksın, Jeanne, çünkü onlar rahatça ve bolluk içinde yaşamana engel olacak.

JEANNE. Ben rahat ve bolluk içinde yaşamayacağım! TANRI. Herkes bunu söyler. Ama iktidarı ele geçirince... CELLAT. Gel o zaman gör onları! JEANNE. Ben iktidar falan istemiyorum! TANRI. Herkes bunu söyler. Onları yakacaksın, Jeanne! JEANNE. Seni duymak istemiyorum! (Kulaklarını kapatır.) TANRI (Yüksek sesle). Yakacaksın onları, Jeanne! (Onu taklit eder.) "Cellât, tutuştur ateşi!"

Yalnız bir çan sesi. Cellât doğrulur, eskisi gibi heybetli ve korkunçtur.

CELLAT. Vakit mi artik, Tanrım! TANRI 0eanne'ın yüzüne haykırır). Yakacaksın onları!

CELLAT. Niye yakmasın ki! Ben burada ne güne duruyorum! Ah, getirin şuraya o başpiskoposçuklan, o engizisyoncucukları, o profesörcükleri... Yakacağım, ah nasıl yakacağım onları - çıtır çıtır bacakçık bacakçık, elcik elcik, parmakçık parmakçık alevden geçireceğim bizim Jeanne'ımızı yakacak o analarını sattığımın cellâtlarını!

TANRI. Onlar seni yakmazlarsa, sen onları yakacaksın, Jeanne!

JEANNE (Histeriyle). Ben Jeanne falan değilim!

CELLAT. Yaşasın Jeanne d'Arc!

Çan sesi.

JEANNE (Daha yüksek sesle). Ben Jeanne d'Arc değilim!

CELLAT. Yaşasın Bakire! *Çan*

sesi.

JEANNE. Ben Jeanne d'Arc değilim, rahat bırakın beni... Ben Jeanne d'Arc y- değilim!

CELLAT. Yaşasın Bakire Jeanne!

Çan sesi.

JEANNE. O Jeanne d'Arc elinde hançeriyle öldü ve çoktandır Paris kenarında *-!- N bir hendekte biraz toprak ve daha çok taş altında cansız yatıyor...

CELLAT. Yaşasın Domremyli Bakire!

Çan sesi.

JEANNE. Evet, cellât, gizlice gömdüler onu, çünkü Jeanne d'Arc'm ölüsünün canlısından daha korkunç olduğunu biliyorlardı...

CELLAT. Yaşasın Orleanslı Bakire!

Çan sesi.

JEANNE. Çünkü canlı Jeanne d'Arc yaşadığı sürece halkına önderlik edecek, ama ölü Jeanne d'Arc - sonsuza dek...

CELLAT. Fransa'nın Bakiresi önünde diz çökelim! (Jeanne'ın önünde diz çöker.)

Çan sesi.

CELLAT. Ateşi tutuşturayım mı?

JEANNE (Umutsuzca). Ben Jeanne d'Arc değilim!

Giysilerini çıkarır ve üzerinde uzun beyaz bir gömtekle kalır.

Ben Jeannet'im, neşeli Jeannet, zinadan ölüm cezasına çarptırılmış seyyar bir taşra tiyatrosunun primadonnası... *Tann ondan yüz çevirir.*

...ve umutsuzca bu hücrede ateşe atılacağım günü bekliyordum.

Cellât da yüzünü çevirir ondan.

Bir keresinde, Tanrım, senin adamın Peder Ladvenü geldi yanıma ve "Mahkemede Jeanne d'Arc'ı oynarsan sana hayatını bağışlayacağız!", dedi.

İşte o uydurdu bu davayı, bütün bu farsı - kelime kelime, replik replik, sahne sahne... Gerçek Jeanne d'Arc'a benzeyebilmem için hamasi nutuklar yazdı bana, her şey çok güzeldi!

"Buraya kadar iyi basardın, dedi dün Peder Ladvenü, şimdi de finali görelim..."

Tann ve cellâdın önünde diz çöker, onlar ise tiksintiyk geri çekilirler. Jeanne ayaklarında sürünür, onları öper ve hıçkırıklar içinde yüksek sesle:

Merhamet eyleyin!

Bağışlayın!

Merhamet eyleyin!

Merhamet eyleyin! *Yalnız bir çan sesi.*

Jeanne susar, başını kaldırır.

Bunu mu istiyorsunuz benden?

Ayağa kalkar ve yavaşça:

Hayır, Tannm! Jeanne d'Arc'ı öldürmeye hakkım yok benim. Rolümü sonuna kadar oynayacağım... *Tahta yatağın üzerine sanki idam sehpasına gibi çıkar. Derinden, ama kararlı bir şekilde:*

Ben Jeanne d'Arc'ım. İşte buradayım!

Ben; Bakire, Bakire Jeanne, Orleanslı Bakire veya Fransa'nın Bakiresi denilen Domremyli Jeanne d'Arc'ım!

Halkımı kölelikten kurtarmam için gönderdi beni Tann!

Tann ve cellât tahta yatağın iki tarafında diz çökerler.

Başını dik tut, Jeanne! Son kahramanlığının anı geldi çattı.

İnkâr etmemek, edememek için öl, Jeanne!

İnkâr edersen, sen sonsuza dek ölüsün!

Yaşaman için, öl, Jeanne d'Arc!

Cellât, tutuştur ateşi!

Yalnız bir çan sesi. Tann ve cellât Jeanne'a doğru ellerini uzatırlar, o tahta yataktan inerek demir kapıya doğru yönelir. Durur. Döner. Son bir kuşku, son bir umut:

Tannm, niye bıraktın beni?

Uzun bir ara. Kimse kımıldamaz.

TANRI. İsa'yı bırakmasaydım, İsa Mesih olmayacaktı, berüm sevgili Jeanne d'Arc'ım.

JEANNE. Ama ben değilim...

CELLAT. Olacaksın. Benim sayemde olacaksın. Yürüyelim! *Çan sesi. Cellât ve Jeanne çıkarlar. Tann tahta yatağın üzerine oturur ve ağlar.*

EPİLOG

Uzaklarda, ara sıra boğuk sesli çanlar çalar. Tann hüngür hüngür ağlamaya devam eder. TANRI (Kısık bir sesle). Tanrım!

PERDE

1989-1990